

ANGLO *Files*

SEPT. 2013

#169

JOURNAL OF ENGLISH TEACHING

ENGELSKLÆRERFORENINGEN FOR GYMNASIET OG HF /
THE DANISH ASSOCIATION OF TEACHERS OF ENGLISH

TEMAER: **EKSAMEN 2013** OG **BRITISH POLITICS**

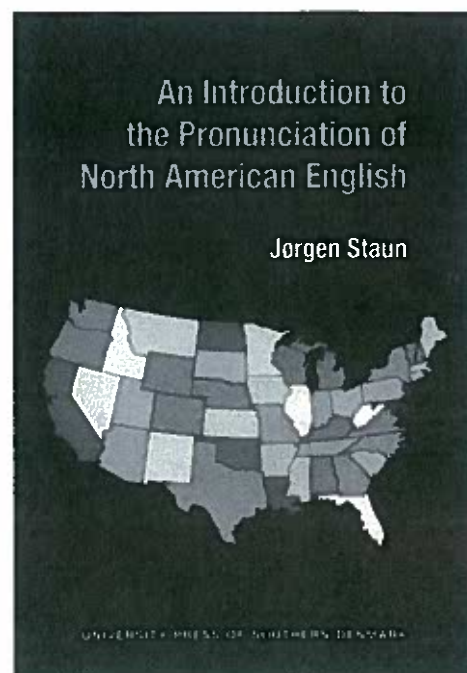

Af Flemming Ravn
Lektor i engelsk, fransk og psykologi, sprogforsker
flemming@ravn.mail.dk

Fokus på amerikansk sprog og udtale

Anmeldelse af Jørgen Staun:
An Introduction to the Pronunciation of North American English

Syddansk Universitetspresse
311 sider • 348 kr

Engelsk har mange ansigter, ved vi. Engelsk har den fordel at være et fag, der kommer all-round om mange emner i undervisningen.

Engelsk standardudtale i UK kaldes ofte RP, *Received Pronunciation*. Heroverfor har vi flere hundrede millioner amerikanere og canadiere, som taler en anden variant af engelsk. Der er udkommet en yderst læseværdig bog, som netop har særligt fokus på det engelsk, man taler i Nordamerika.

Bogen, som er skrevet af lektor ved Københavns Universitet Jørgen Staun, indleder med at introducere de historiske forudsætninger for, at man i USA taler et andet engelsk end i England, hvilket jo har at gøre med britisk kolonihistorie og den etapevise udflytning af anglofone og andre befolkningsgrupper fra Europa. Vi kender små forskelle i retstavning og endnu flere forskelle i vokabularium mellem amerikansk og britisk engelsk – forskelle som eksempelvis *apartment-flat*, *fall-autumn*, *sidewalk-pavement*, men bogen er mest fokuseret på udtalen.

Fokus på fonetik

Nærværende bog har i det store hele fokus på den fonetik, der karakteriserer den nordamerikanske variant af engelsk.

Tidligere talte man om GA, altså *General American*. Denne betegnelse anbefaler Staun, at man går væk fra. I stedet anvender han betegnelsen NAERD, *North American English Reference Dialect*. Denne standard tager ikke udgangspunkt i de særlige træk, der karakteriserer sproget i de østlige stater ("Old England"), herunder New York.

Definitionen på NAERD er "the mainstream, neutral variety of North American English which mostly resembles English English without being non-American" (p. 13). Der er flere årsager til skiftet i betegnelsen, og én årsag er blandt andet, at NAERD er udbredt i et større geografisk område end GA og derfor mere inkluderende.

>

I forordet nævnes, at bogen primært er skrevet til "the undergraduate university student". Ifølge forfatteren kræver bogen ikke decideret forhåndskendskab til fonetiske betegnelser. Der er lagt vægt på at forklare lyd og udtale – ikke blot hvordan hele ord bliver udtalt, men også hvordan enkelte fonemer så at sige produceres i mund, svælg og næse.

Karakteristiske forskelle

Nogle af de forskelle, som kendetegner NAERD i forhold til RP, er følgende:

- Skrevet "r" udtales også efter vokal, f.eks. *years*, *cars* i modsætning til RP, hvor "r" i sådanne tilfælde er vokalisk.
- Forskelle i udtalen af skrevet "a", f.eks. i ordene *dance*, *enhance* og *potato*, hvor vokalen næsten udtales om i *barren*.
- Forskelle i udtalen af skrevet "o", f.eks. *potter*, *context* og *got*, hvor RP har en mere å-agtig udtale, mens NAERD har en mere a-agtig udtale.
- Flapping: Lukkelyden /t/ kan komme til at lyde d-agtigt, så ordet *better* kommer til at lyde som *bedder*, hvorimod RP har en aspireret t-lyd dér.
- Dropning af j-lyden i udtalen af visse ord med skrevet "u/ew", f.eks. *duke*, *tune*, *new*, *nuanced* og *sue*, så det er en ren u-lyd – men ikke i alle ord, f.eks. ikke i *cure*, som udtales /kju:r/.

Også det interessante fænomen *intrusive-r* omtales. Det handler om, at nordamerikanske sprogbrugere kan have tendens til at indføre et R i visse ord og udtryk, hvor der ikke er noget R, men hvor det føles "naturligt", og mellem to ord som henholdsvis ender og begynder med en vokal. Bogen nævner udtrykket *law and order*, hvor et R af og til skydes ind mellem *law* og *and*, så det kommer til at lyde som *law r-and order*. Eller *the idea (r) of*. Dette er således en liaison med en r-lyd, der egentligt ikke hører hjemme dér.

Bogen er videnskabelig og forfattet på akademisk engelsk, og stoffet turde ligge op ad eller i forlængelse af éns universitetsstudium. Generelt synes bogen velegnet for adjunkter og lektorer på ungdomsuddannelserne, som gerne vil sætte sig mere ind i det amerikanske sprog og især dets udtale.

Bogen går i detaljer med specifikke emner inden for fonetik, men er samtidigt god til at forklare spidsfindighederne. Således har bogen ligeledes medtaget de karaktertræk, der kan præge *African American Vernacular English* (p. 33ff), altså (nogle af) de sorte amerikaneres sprog.

Der sker så meget de første år på engelskstudiet, at det ikke er alle studerende, der får fordybet sig grundigt nok i fonetik. Og det er heller ikke alle, der interesserer sig for netop det. Nu, hvor de selv er blevet lærere, kan behovet eller lysten opstå hos nogle for at indhente det "forsømte".

Bogen er velskrevet, men ikke nødvendigvis nem at læse. Hvis man imidlertid er interesseret i fonetiske forhold og er villig til at anvende tid og fordybelse til at ekspandere sin viden samt udvide sit begrebsapparat, kan man høste megen viden omkring amerikansk sprog og især dets udtale i denne interessante bog. Men hvis man ikke er decideret sprogentusiast, kan somme måske finde bogen lidt kedelig.

Det kan bestemt, i det daglige job, være nyttigt for en adjunkt/lektor på ungdomsuddannelserne at kende de mere subtile forskelle mellem RP og NAERD.

Alt i alt får bogen den fine bedømmelse: fem stjerner af seks mulige.